

Bakgrunn for vedtak

Valffarjohka kraftverk

Fauske kommune i Nordland fylke

Norges
vassdrags- og
energidirektorat

Tiltakshaver	SulisKraft AS
Referanse	201208143-71
Dato	16.06.2015
Notatnummer	KSK-notat 59/2015
Ansvarlig	Øystein Grundt
Saksbehandler	Birgitte M W Kjelsberg

Dokumentet sendes uten underskrift. Det er godkjent i henhold til interne rutiner.

E-post: nve@nve.no, Postboks 5091, Majorstuen, 0301 OSLO, Telefon: 09575, Internett: www.nve.no
Org.nr.: NO 970 205 039 MVA Bankkonto: 7694 05 08971

Hovedkontor
Middelthunsgate 29
Postboks 5091, Majorstuen
0301 OSLO

Region Midt-Norge
Vestre Rosten 81
7075 TILLER

Region Nord
Kongens gate 14-18
8514 NARVIK

Region Sør
Anton Jenssensgate 7
Postboks 2124
3103 TØNSBERG

Region Vest
Naustdalsvn. 1B
Postboks 53
6801 FØRDE

Region Øst
Vangsveien 73
Postboks 4223
2307 HAMAR

Sammendrag

SulisKraft AS søker konsesjon til å utnytte et fall på 235 m i Valffarjohka til kraftproduksjon. Kraftverket er tenkt plassert 135 moh. Valffarjohka kraftverk vil få en installert effekt på 1,5 MW. En utbygging etter omsøkt plan vil gi om lag 3,9 GWh/år i ny fornybar energiproduksjon. Dette er en produksjon som er liten for småkraftverk. Selv om dette isolert sett ikke er et vesentlig bidrag til fornybar energiproduksjon, så utgjør småkraftverk samlet sett en stor andel av ny tilgang de senere år. De tre siste årene (2012-14) har NVE klarert om lag 1,8 TWh ny energi fra småkraftverk. De konsesjonsgitte tiltakene vil være et bidrag i den politiske satsingen på småkraftverk, og satsingen på fornybar energi.

De fleste høringspartene har gitt én uttalelse som omhandler alle søknadene i Fauskepakka. Hovedtendensen er at de fleste høringspartene fraråder at det blir gitt konsesjon, men noe nyansert for dette kraftverket. Noen av disse er gitt på generelt grunnlag på grunn at det allerede er bygget ut mye vannkraft i Sulitjelma, mens andre igjen er basert på en konkret vurdering av søknaden om Valffarjohka kraftverk. Sametinget har innsigelse til søknaden, mens reindriftsmyndigheter og reindriftsnæringen, organisasjoner og privatpersoner fraråder en utbygging. Fauske kommune og Nordland fylkeskommune er på visse vilkår positive til at det blir gitt konsesjon. Et par privatpersoner er også positive til et museumskraftverk. Noen høringsparter, for det meste offentlige etater, deriblant Fylkesmannen i Nordlands miljøvernavdeling, har bidratt med opplysninger uten at det er tatt stilling til konsesjonsspørsmålet. Alle høringsuttalelsene er fyldigere referert i KSK-notat nr. 53/2015 – 7 småkraftsaker i Fauske.

De aller fleste prosjektene vil ha enkelte negative konsekvenser for en eller flere allmenne interesser. For at NVE skal kunne gi konsesjon til kraftverket må virkningene ikke bryte med de føringer som er gitt i Olje- og energidepartementets retningslinjer for utbygging av små vannkraftverk. Videre må de samlede ulempene ikke være av et slikt omfang at de overskrider fordelene ved tiltaket. NVE kan sette krav om avbøtende tiltak som del av konsesjonsvilkårene for å redusere ulempene til et akseptabelt nivå.

I vurderingen av søknaden om Valffarjohka kraftverk har NVE lagt vekt på tiltakets konsekvenser for reindrift, friluftsliv og kulturminner og i hvor stor grad ulempene kan avbøtes. Tiltaket berører også biologiske verdier uten at dette har vært tillagt særlig vekt. Med nærmere fastsatte vilkår mener NVE ulempene ved en utbygging kan avbøtes i tilstrekkelig grad. Fordeler ved tiltaket i form av noe økt fornybar energiproduksjon og lokale ringvirkninger er vektlagt.

Etter en helhetsvurdering av planene og de foreliggende uttalelsene mener NVE at fordelene av det omsøkte tiltaket er større enn skader og ulemper for allmenne og private interesser slik at kravet i vannressursloven § 25 er oppfylt. NVE gir SulisKraft AS tillatelse etter vannressursloven § 8 til bygging av Valffarjohka kraftverk. Tillatelsen gis på nærmere fastsatte vilkår.

Innhold

Sammendrag	1
Søknad	2
Behandlingsprosess	5
NVEs vurdering	6
NVEs konklusjon	10
Forholdet til annet lovverk	11
Merknader til konsesjonsvilkårene etter vannressursloven	12
Øvrige forhold	14
Kart	16

Søknad

NVE har mottatt følgende søknad fra SulisKraft AS, datert 29.8.2013:

"Søknad om konsesjon for bygging av Valffarjohka kraftverk

SulisKraft AS ønsker å utnytte fallet i elva Valffarjohka i Fauske kommune i Nordland fylke til kraftproduksjon, og søker herved om følgende tillatelser:

I. Etter vannressursloven, jf. § 8, om tillatelse til:

- å bygge Valffarjohka kraftverk

II. Etter energiloven om tillatelse til:

- bygging og drift av Valffarjohka kraftverk, med tilhørende koblingsanlegg og kraftlinjer som beskrevet i søknaden.

Nødvendig opplysninger om tiltaket fremgår av vedlagte utredning»

Valffarjohka kraftverk, endelig omsøkte hoveddata

TILSIG		Hovedalternativ
Nedbørfelt	km ²	9,5
Årlig tilsig til inntaket	mill.m ³	12
Spesifikk avrenning	l/(s·km ²)	40
Middelvannføring	l/s	380
Alminnelig lavvannføring	l/s	20
5-persentil sommer (1/5-30/9)	l/s	80
5-persentil vinter (1/10-30/4)	l/s	20
Restvannføring	l/s	180
KRAFTVERK		
Inntak	moh.	370
Avløp	moh.	135
Lengde på berørt elvestrekning	m	1600
Brutto fallhøyde	m	235
Midlere energiekvivalent	kWh/m ³	0,54
Slukeevne, maks	l/s	800
Minste driftsvannføring	l/s	60
Planlagt minstevannføring, sommer	l/s	80
Planlagt minstevannføring, vinter	l/s	20
Tilløpsrør, diameter	mm	600
Borhull, diameter	Mm	700
Tilløpsrør/tunnel, lengde	m	1260/130
Installert effekt, maks	MW	1,5
Brukstid	timer	2560
PRODUKSJON		
Produksjon, vinter (1/10 - 30/4)	GWh	1,0
Produksjon, sommer (1/5 - 30/9)	GWh	2,9
Produksjon, årlig middel	GWh	3,9

ØKONOMI

Utbyggingskostnad	mill.kr	21,4
Utbyggingspris	kr/kWh	5,5

Valffarjohka kraftverk, elektriske anlegg
GENERATOR

Ytelse	MVA	1,7
Spenning	kV	0,69

TRANSFORMATOR

Ytelse	MVA	1,7
Omsetning	kV/kV	0,69/22

NETTILKNYTNING (kraftlinjer/kabler)

Lengde	m	15
Nominell spenning	kV	22
		Jordkabel

Om søker

Søker er SulisKraft AS. Selskapet eies av Nord-Norsk Småkraft AS og Statskog SF. Selskapet ble stiftet i 2010. Dersom det gis konsesjon for prosjektet vil SulisKraft AS stå for utbygging og drift av kraftverket.

Det er inngått avtale med samtlige grunn- og fallrettseiere i elven om utvikling og utbygging av Valffarjohka kraftverk.

Beskrivelse av området

Sulitjelmadalføret er en øst-vestgående U-dal omgitt av bratte dalsider og avrundede fjell. Nedbørfeltet til Valffarjohka kraftverk ligger innerst i dalføret, sørøst for Langvatnet og vest for Lomivatnet. Innerste del av nedbørfeltet er i dag overført til Lomi kraftverk.

Elva Valffarjohka renner fra sørøst mot nordvest gjennom Valfarjåkdalen med fjelltoppene Rahpesvarre i nordøst og Tjålbbi i sør. I øvre del av tiltaksområdet går elva fra et åpent parti over i en foss. I midtre del renner elva gjennom en sterkt nedskåret bekkekløft. I nedre del åpner landskapet seg opp i et flatere terreng ved samløpet med Balmielva. Tiltaksområdet inneholder baserike bergarter som forvitrer lett og gir grunnlag for en kravfull flora.

Under gruvedriften var hele området avskoget ved hogst og forurensning. Skogen er i dag i ferd med å reetablere seg i området. Valffarjohka kraftstasjon er planlagt inni gamle Fagerli kraftstasjon fra 1893, midt i Fagerli sentrum i Sulitjelma. Nedre del av den opprinnelige rørgata er også tenkt brukt. Den gamle kraftstasjonen administreres i dag av Nordlandsmuseet. Tiltaksområdet er for øvrig fritt for tyngre tekniske inngrep, bortsett fra et stort massetak på nordsiden av elva, som rørgata er tenkt lagt igjennom. I området utøves friluftsliv både av skoleklasser og av lokalbefolkningen forøvrig.

Teknisk plan

Inntak

Inntaket i Valffarjohka er planlagt på kote 370 som en 2,5 m høy og 15 m lang gravitasjonsdam. Oppdemmet volum blir på om lag 1200 m^3 , mens nødvendig areal er anslått til 800 m^2 .

Vannvei

Fra inntaksdammen legges det GRP-rør 30 m fram til innløp til borhull. Borhullet får en lengde på om lag 130 m og bores nedenfra og opp. Fra påhugget legges vannveien på sørvestsiden av elva som nedgravd rørgate. Ved kote 185 krysser rørgata elva, hvor den fortsetter ned til grustaket. Derfra føres rørgata i samme trasé som gamle Fagerli kraftstasjon. Det gamle røret fjernes. Søker er åpen for at røret kan legges i dagen, slik at området framstår som det var på begynnelsen av 1900-tallet. De søker primært om å grave ned rørgaten og revegetere området.

Kraftstasjon og elektriske anlegg

Kraftstasjonen er planlagt bygd på østsiden av Valffarjohka på kote 135. Kraftstasjonen vil bruke den opprinnelige driftsbygningen til Fagerli kraftverk fra 1893. Kraftstasjonen var opprinnelig installert med Francis-turbiner. Søker ser for seg å bruke en enkelt Pelton-turbin med maksimal effekt på 1,5 MW. Turbinen vil få en maksimal slukeevne på 800 l/s, mens minste driftsvannføring blir på

60 l/s. Til sammenlikning er middelvannføringen i elva oppgitt å være 380 l/s. I følge søknaden vil generatoren få en ytelse på 1,7 MVA. Transformatoren får en ytelse på 1,7 MVA og en omsetning på 0,69/22 kV/kV.

Søker kommer med følgende uttalelse om rehabilitering av den gamle kraftstasjonen: «*Det er et ønske fra lokalmiljøet å få istandsatt bygningen, og SulisKraft har derfor inngått et samarbeid med Salten Museum om å restaurere bygget for igjen å bruke det til sin opprinnelige funksjon.*»

Nettilknytning

Fauske lysverk vil stå for nettilknytning under sin områdekonsesjon. Tilknytningspunktet er omtrent 15 m fra kraftstasjonen. Kabelen vil legges der den eksisterende jordkabelen går fram til den eksisterende 22 kV-linja.

Veier

Fagerli kraftstasjon har allerede atkomstvei. Ny vei til kraftstasjonen er derfor ikke nødvendig. En permanent anleggsvei vil legges langs vestsiden av rørgaten fram til påhugget. Bredden på veien blir på om lag 3 – 4 m. Inntaket bygges veiløst. Helikopter benyttes til transport av materialer.

Massetak og deponi

Det er ikke behov for massetak og deponier i tiltaksområdet. Om det likevel skulle bli behov for midlertidig lagring av masser, kan disse legges i et eksisterende massetak.

Arealbruk

Midlertidig arealbruk er satt til 29 daa. Permanent behov er 9,5 daa for kraftverksutbyggingen.

Forholdet til offentlige planer

Kommuneplan

Tiltaket er plassert i LNF A-område. A-område vil si at det ikke tillates andre tiltak enn de som er knyttet til stedbunden næring, jfr. Plan – og bygningslovens § 20-4, nr. 2.

Regional plan om små vannkraftverk i Nordland – arealmessige vurderinger

Tiltaket berører et fjordlandskap av liten verdi og kulturmiljøet «Sulitjelma» av stor verdi. Kulturmiljøet er merket med nr. 51 i plankartet. Ingen av gruvebygningene er automatisk fredede.

Behandlingsprosess

I Fauskepakka er alle sakene behandlet etter reglene i kapittel 3 i vannressursloven. De er kunngjort og lagt ut til offentlig ettersyn i ca. 3 måneder fra 16.9.2013. Bakgrunnen for dette var blant annet å gi høringspartene og NVE en bedre mulighet til å se samtlige søknader i sammenheng og dermed få et bedre vurderingsgrunnlag. Kommunen arrangerte folkemøte 6.11.2013 i samfunnshuset i Sulitjelma hvor NVE deltok. Opprinnelig var det 8 søknader med i pakkebehandlingen, men Granheibekken kraftverk ble trukket av søker etter høringsrunden. Vi vurderer dermed den samlede belastningen av de 7 gjenværende søknadene. Representanter fra søker, kommunen, politikere, grunneiere, flere organisasjoner og privatpersoner deltok på befaringen 19.6.2014. Høringsuttalelsene har vært forelagt søkeren for kommentar.

Det har vært holdt to innsigelsesmøter i forbindelse med pakkebehandlingen. Et møte med Fylkesmannen i Nordland og Nordland fylkeskommune 5.11 2014 og et møte med Sametinget 2.12.2014.

Fullstendige uttalelser fra høringsparter og søker er tilgjengelige via offentlig postjournal og/eller NVEs nettsider.

NVEs vurdering av Valffarjohka kraftverk og de andre omsøkte tiltakene i Fauskepakka finnes i KSK-notat nr. 53/2015 «*Søknader om tillatelser til 7 kraftverk i Fauske kommune i Nordland*». Fylldig sammendrag av høringsuttalelsene er gjengitt i dette dokumentet. Vi har gjort en samlet vurdering av temaene landskap, friluftsliv, INON, reindrift, biologisk mangfold, kulturminner og kulturmiljø. Under følger en kort oppsummering av de relevante temaene for Valffarjohka kraftverk.

NVEs vurdering

Hydrologiske virkninger av utbyggingen

Kraftverket vil utnytte et nedbørfelt på 9,5 km² ved inntaket, noe som utgjør halvparten av det opprinnelige nedbørfeltet. Resten er i dag utnyttet i Lomi kraftverk. Middelvannføringen til det omsøkte restnedbørfeltet er beregnet til 380 l/s. Effektiv innsjøprosent og brendelen er begge på 0 %. Avrenningen varierer fra år til år med dominerende sommerflom og enkelte høstflommer. Laveste vannføring opptrer gjerne vinter og tidlig vår. 5-persentil sommer- og vintervannføring er beregnet til henholdsvis 80 og 20 l/s. Alminnelig lavvannføring for vassdraget ved inntaket er beregnet til 20 l/s. Maksimal slukeevne i kraftverket er planlagt til 800 l/s og minste driftsvannføring 60 l/s. Det er foreslått å slippe en minstevannføring på 80 l/s i perioden 01.05. til 30.09. og 20 l/s resten av året/hele året. Ifølge søknaden vil dette medføre at 61 % av tilgjengelig vannmengde benyttes til kraftproduksjon.

NVE har kontrollert det hydrologiske grunnlaget i søknaden. Vi har ikke fått vesentlige avvik i forhold til søkers beregninger. Alle beregninger på basis av andre målte vassdrag vil ved skalering til det aktuelle vassdraget være beheftet med feilkilder. Dersom spesifikt normalavløp er beregnet med bakgrunn i NVEs avrenningskart, vil vi påpeke at disse har en usikkerhet på +/- 20 % og at usikkerheten øker for små nedbørfelt. Hydrologiske data fra det opprinnelige nedbørfeltet legges likevel til grunn når størrelsen på minstevannføringen skal fastsettes.

Med en maksimal slukeevne tilsvarende 210 % av middelvannføringen og foreslått minstevannføring på 80 l/s perioden 1.5 – 30.9 og 20 l/s resten av året, vil dette gi en restvannføring på ca. 150 l/s rett nedstrøms inntaket som et gjennomsnitt over året. Det meste av dette vil komme i flomperioder. De store flomvannføringene blir i noen grad påvirket av utbyggingen. Ifølge søknaden vil det være overløp over dammen 56 dager i et middels vått år. I 147 dager vil vannføringen være under summen av minste driftsvannføring og minstevannføring og derfor for liten til at det kan produseres kraft, slik at kraftstasjonen må stoppe og hele tilsiget slippes forbi inntaket. Tilsiget fra restfeltet vil i gjennomsnitt bidra med 180 l/s ved kraftstasjonen.

NVE mener at omsøkt slukeevne ivaretar noe av vassdragets naturlige vannføringsdynamikk ved at det er overløp et visst antall dager i året.

Produksjon og kostnader

Valffarjohka kraftverk vil produsere 3,9 GWh pr. år til en utbyggingspris på 5,5 kr/kWh. Vi har kontrollert de fremlagte beregningene over produksjon og kostnader. Det er imidlertid søkers ansvar å vurdere økonomien i prosjektet.

Sammendrag av vurderingene for Valffarjohka kraftverk

Kulturminner og kulturmiljø

Prosjektområdet ligger innerst i østenden av Langvatnet i Langvassdalen, i det eldste industriområdet som ble anlagt ved bergdriftens oppstart i Sulitjelma. I regional plan om små vannkraftverk i Nordland er hele østre del av Langvatnet markert som viktig kulturmiljøområde. Området består av flere bygninger som tidligere ble brukt i forbindelse med gruvedriften. Bygningsmassen eies i dag av foreningen Sulitjelma Gruvemuseum og forvaltes av Nordlandsmuseet. Statskog er grunneier. Bygningene er ikke vedlikeholdt etter at gruvene ble nedlagt. Som en del av dette miljøet står gamle Fagerli kraftstasjon med rørgate i dagen. Gruvemuseet ligger like ved siden av, og kraftstasjonen inngår i et kulturmiljø med industrivirksomhet. Søker ønsker å ta i bruk de eksisterende arealene til Fagerli kraftstasjon, men uten å istandsette bygningen. De planlegger å bygge kraftstasjonen inni det gamle bygget, slik at nybygget ikke synes. Rørgaten kan ifølge søknaden enten legges gjennom det eksisterende røret, eller graves ned.

Sametinget gjennomførte et kulturminnesøk 20.8.2014 og fant et automatisk fredet beingjemme innenfor rørgatetraseen til Valffarjohka kraftverk. Sametinget viser til gjeldende lovverk og ber søker enten endre valgt trasé, slik at kulturminne med sikringssone ikke berøres, eller søke Sametinget om dispensasjon fra vernebestemmelsene.

Nordland fylkeskommune er positive til at SulisKraft AS ønsker å bygge Valffarjohka som et museumskraftverk, og dermed bidra til å ta vare på og vise fram en del av gruvedriftshistorien. Fylkeskommunen legger til grunn at en eventuell utbygging må skje i nært samarbeid med Nordlandsmuseet. Nordlandsmuseet viser på sin side til at søker ikke har inngått noen formell avtale med museet eller foreningen Sulitjelma Gruvemuseum. Etter Nærings- og handelsdepartementets kartlegging av statens kulturminneeiendommer ble eierspørsmålet ifølge Nordlandsmuseet ikke endelig avklart ved hjemfalloppgjøret etter Sulitjelma Gruber. Museet etterlyser en slik avklaring. Generelt ønsker Nordlandsmuseet at samtlige omsøkte tiltaksområder blir undersøkt med tanke på samiske kulturminner. Parallelt med kraftverkssøknaden har et annet selskap søkt om deponi av gruvemasser i tiltaksområdet. Museet er usikker på hvordan de skal stille seg til det nye deponiet og rivning av det gamle kraftverket med de tilhørende komponentene.

Av andre høringsuttalelser framhever Sulitjelma historielag at Valffarjohka kraftverk vil berøre regionalt viktige kulturminner, og at det ikke kan utelukkes funn av samiske kulturminner som vil være automatisk fredet. Sulitjelma nærmiljøutvalg mener lokalsamfunnet har bidratt nok til kraftinndekking i landet. Det eneste unntaket er Valffarjohka kraftverk, om det bygges som et museumskraftverk. Det vil kunne berike den verdifulle industrihistorien på stedet. Sulitjelma og omegn turistforening viser til at Valffarjohka kraftverk vil berøre rester av tidligere kraftverk og smelteverk. De er opptatt av at dette må tas hensyn til på en forsvarlig måte. Marit Sigvang mener kulturminnene i Sulitjelma vil bli negativt berørt av en utbygging. Området er viktig for skoleklasser. Om en tillatelse blir gitt, ønsker hun at selskapet kan gi noe tilbake til lokalsamfunnet i form av tilrettelegging eller informasjonstavler.

Søker understreker i sin kommentar til høringsuttalelsene at tanken med å bygge ut Valffarjohka kraftverk er å bidra til å ta vare på og vise fram kraftverkshistorien på Fagerli. På befaring understreket søker at kraftverket kun ville bruke Fagerli kraftverk som et skall, og bygge Valffarjohka kraftstasjon inni den gamle kraftstasjonen.

NVE legger til grunn i sin vurdering at elva tidligere har vært utnyttet til vannkraftverk, selv om inntaket nå legges betydelig lengre opp i elva, og deler av nedbørfeltet er overført til Lomi kraftverk. Om søker skal bruke de eksisterende lokalene til gamle Fagerli kraftverk eller ikke er privatrettslige forhold som NVE ikke tar stilling til. Videre forutsetter NVE at det automatisk fredede kulturminnet ikke blir berørt av en utbygging, og at en ny trasé utarbeides om konsesjon gis eller dispensasjon gis. NVE er av den oppfatning at en skånsom utbygging av Valffarjohka kraftverk ikke vil være til nevneverdig skade for kulturminnene gitt avbøtende tiltak.

Reindrift

Ifølge reindriftskartene vil Valffarjohka kraftverk berøre helårsbeite i øvre del, og rørgatetraseen vil krysse en trekklei. Det går en flyttvei ovenfor kraftverkets influensområde. Reindriftsforvaltningen peker ellers på at området er vestvendt og blir tidlig bart, og at det tross en beliggenhet nær sentrum av Sulitjelma, er relativt uforstyrret. Reinbeitedistriktet har ved sin advokat påpekt at det vil være uheldig dersom en utbygging av Valffarjohka skjedde samtidig med en utbygging av Granheibekken. Sistnevnte søknad er trukket, og problemstillingen er dermed ikke aktuell. Det er vårt inntrykk at reinbeitedistriktet på visse vilkår kan akseptere en utbygging av Valffarjohka kraftverk.

NVE vil bemerke at nedre del av utbyggingsstrekningen er påvirket av tidligere kraftutbygginger, både hva gjelder vannføringsreduksjon og terrenginngrep knyttet til kraftutbygging og gruvedrift. Utover at området kan være attraktivt som tidlig vårbeite, synes det ikke å være knyttet særverdier til området. Ingen av høringspartene har påpekt spesiell konflikt med trekkleia som krysser Valffarjohka.

Vannveien skal gå i tunnel fra inntaket på kote 370 ned til kote 135. Det framgår av søknaden at det skal etableres en anleggsvei langs rørgaten opp til påhugget som også skal benyttes i forbindelse med tilsyn og drift etter anleggsperioden. Anleggsveien kan ikke bruket helt opp til inntaket, og det vil være nødvendig med alternativ transport fra påhugg opp til inntak.

Anleggsvei opp til påhugg vil kunne føre til noe økt ferdsel i området, men det er vår vurdering at denne ville bli begrenset. Imidlertid vil det være viktig med tiltak som begrenser ferdselen, og det er vårt syn at tiltakshavers behov for en kjørbar vei utover et kjøresterkt terreng ikke er tilstede i særlig grad.

Det er NVEs syn at en eventuell utbygging uten etablering av en permanent anleggsvei, og gitt en god tilbakeføring av røtraseen, vil ha moderate og akseptable konsekvenser for reindriftsinteressene. Det ville også være en forutsetning for en eventuell konsesjon at utbygger etablerte en god dialog med reinbeitedistriktet i anleggsperioden for i størst mulig grad å begrense ulempene for reindrifta.

Landskap og friluftsliv

Valffarjohka kraftverk er planlagt i tettstedet Sulitjelma, med aggregat inne i den gamle Fagerli kraftstasjon. **Landskapet** her er preget av både bebyggelse og tidligere tiders industri. Langs nedre del er elva forbygd, det finnes en større massetipp og i tillegg deponier med slagg eller annet avfall fra gruvedriften. Videre går elva gjennom ei snorrett og markert bekkekløft med loddrette sider før den stiger opp forbi skrinne og karrige fjellknauser. Vegetasjonen i Sulitjelma forsvant nesten helt på grunn av svovelutslippene fra gruveindustrien, men er nå i ferd med å reetableres.

I Valffarjohka kraftverk er det planlagt en kort, boret tunnel i øvre del. Videre er det planlagt nedgravd rørgate. Rørgata til Valffarjohka vil gå i svært skrint terreng med mye fjell i dagen og dels kupering på tvers av rørgata. Her vil terrenginngrepene til dels bli store.

Bygging av Valffarjohka kraftverk vil medføre til dels store terrenginngrep, særlig like nedenfor tunnelpåhogg. Likevel mener NVE at konsekvensene for landskap vil bli moderate, ettersom området har mange tunge inngrep fra før. Vannstrengen er også lite synlig på prosjektskningen. NVE legger ikke avgjørende vekt på hensynet til landskap i vurderingen av Valffarjohka kraftverk, men mener det vil være viktig å ha fokus på å minimere terrenginngrepene dersom det blir gitt konsesjon.

Det registrerte **friluftsområdet** ved Fagerli er et utfartsområde som dekker nedre del etter samløpet med Balmielva, området ved Geithola samt et lite stykke oppover der Balmielva er delt i to løp. Området er gitt verdien svært viktig.

I uttalelsen til Valffarjohka kraftverk skriver kommunen som første kulepunkt at: «*Tiltaksområdet er registrert som et viktig friluftsområde i kartlegging til Salten friluftsråd og derfor er det viktig at inngrepene er så skånsomme som mulig og ikke forringer denne kvaliteten utover de forringelser redusert/liten vannføring medfører.*» Kommunen skriver at området har stor bruksfrekvens og også brukes av skolen. FNF fremhever også at «*det omsøkte tiltaket er planlagt i et viktig friluftslivsområde med mye ferdsel og aktivitet. Dersom det omsøkte tiltaket skulle gis konsesjon er det viktig at anleggsstrafikk, støy og graving ikke forringer naturopplevelsen eller medfører fysiske hindringer for ferdsel. Dette kan ha kortsiktige og langsiktige konsekvenser for allment friluftsliv i et tilgjengelig område.*». FNF mener konfliktnivået øker jo nærmere man kommer inntaket. Søker kommenterer at utbyggingen kan forstyrre friluftsliv i anleggsperioden, men sier ellers ikke noe om mulige tilpasninger. Nordland fylkeskommune uttaler at området for øvrig (utenfor det kartlagte friluftsområdet) er i bruk i forbindelse med jakt og bærplukking. De mener konsekvensen for brukerinteresser er liten til middels negativ.

NVE viser til at det registrerte friluftsområdet i hovedsak ligger et godt stykke utenfor prosjektområdet til Valffarjohka kraftverk. Vi ser at området er verdifullt og i bruk av både unge og gamle, og godt opparbeidet med stier, broer og gapahuk. Vi kan imidlertid ikke se at en utbygging av Valffarjohka kraftverk vil føre med seg særlige konsekvenser for friluftslivet i det kartlagte området, bortsett fra mulig anleggsstøy. Vår vurdering er at området har store verdier, men at verdiene i liten grad vil bli berørt. Vurderingen forutsetter at det tas hensyn i anleggsperioden dersom det blir gitt konsesjon. NVE legger noe vekt på friluftsliv og reiseliv i vurderingen av søknad om Valffarjohka kraftverk.

Biologisk mangfold

Bekkekløften i Valffarjohka ble ikke undersøkt i forbindelse med bekkekløftprosjektet. Den ble registrert som en del av den biologiske kartleggingen for småkraftsøknaden. Naturtypen i Valffarjohka ble avgrenset som viktig bekkekløft av B-verdi. Det ble registrert to rødlista arter i bekkekløften til Valffarjohka. Artene er ikke avhengig av fuktighet fra elva.

Det er registrert en forekomst av naturtypen **kalkrike områder i fjellet** i prosjektområdet av B-verdi. Dette er et lite område rett nedenfor inntaket til Valffarjohka kraftverk, vegetasjonstypen er ikke ytterligere omtalt.

Høringspartene har ikke vært spesielt opptatt av verken bekkekløften, det kalkrike området i fjellet eller påvirkning på rødlista arter i området.

NVE er enig i at de rødlistede artene ikke er spesielt sårbare for fraføring av vann fra elva. Vi mener også at påvirkningen på naturtypene bekkeløft og kalkrike områder i fjellet er liten for Valffarjohka kraftverk. Påvirkning på det biologiske mangfoldet har samlet sett vært lite vektlagt i vurderingen av søknad om bygging av kraftverket.

Andre forhold

Fauske kommune viser i sin saksutredning til at redusert dybde og størrelse på gytekulpen i Balmielva vil kunne øke faren for innfrysning vinterstid. Dette kan igjen redusere rekrutteringen av ørret til Langvatnet. I følge NIVAs utredning av bl.a. bruksmønster og holdninger til området, så brukes ikke Langvatnet lenger til fiske. Lokalbefolkningen har vendt ryggen til Langvatnet på grunn av lang tids forurensning. Innløpsbekken og gytekulpen kan være viktig for stasjonær ørret. NVE vil i sin vurdering veie fordelene med økt minstevannføringsslipp til den stasjonære ørreten opp mot produksjonstapet til kraftverket.

Oppsummering

I vurderingen av søknaden om Valffarjohka kraftverk har NVE lagt vekt på tiltakets konsekvenser for kulturminner, reindrift og friluftsliv. Det er registrert et automatisk fredet kulturminne i rørtraseen som må ivaretas. Kraftstasjonen er tenkt lagt i gamle Fagerli kraftstasjon, som er en del av bygningsmassen forvaltes av Nordlandsmuseet og eies av Stiftelsen Sulitjelma Gruber. Det er nødvendig med en skriftlig avtale mellom alle partene for å benytte museumsbygget. En utbygging vil i noen grad berøre reindriftsinteressene, og vi legger til grunn at ulemper som kan oppstå i anleggsperioden kan unngås dersom søker har en god dialog med berørt reinbeitedistrikt. Det er store friluftsinnteresser i nærheten av Valffarjohka kraftverk, særlig i sørlige del. Tiltaket berører i liten grad de viktigste områdene. Biologiske verdier blir i liten grad berørt av tiltaket og er ikke vektlagt i vårt vedtak.

NVEs konklusjon

Etter en helhetsvurdering av planene og de foreliggende uttalelsene mener NVE at fordelene av det omsøkte tiltaket er større enn skader og ulemper for allmenne og private interesser slik at kravet i vannressursloven § 25 er oppfylt. NVE gir SulisKraft AS tillatelse etter vannressursloven § 8 til bygging av Valffarjohka kraftverk. Tillatelsen gis på nærmere fastsatte vilkår.

Dette vedtaket gjelder kun tillatelse etter vannressursloven.

Det foreligger innsigelse fra Sametinget til søknaden om Valffarjohka kraftverk. Dersom ikke innsigelsen trekkes i løpet av klagefristen på 3 uker, vil saken sendes OED for endelig avgjørelse.

Forholdet til annet lovverk

Forholdet til energiloven

SulisKraft AS har framlagt planer om installasjon av elektrisk høyspentanlegg som innebærer en 15 m 22 kV jordkabel til eksisterende linjenett.

Ingen høringsparter har uttalt seg negativt til linjetilknytningen. Virkningene av linjetilknytningen inngår i NVEs helhetsvurdering av planene, og er ikke avgjørende for konsesjonsvedtaket.

Fauske Lysverk er områdekonsesjonær og skal ifølge søknaden stå for bygging og drift av anlegget. Vi finner det ikke nødvendig med en egen anleggskonsesjon etter energiloven for høyspenttilknytning til 22 kV nett. Nødvendige høyspentanlegg, inkludert transformering, kan bygges i medhold av nettselskapets områdekonsesjon.

Fauske Lysverk har uttalt at det må påregnes et anleggsbidrag ved tilkobling av Valffarjohka kraftverk og til en forsterkning av linjenettet. Det er per i dag trolig tilstrekkelig kapasitet i lokalt 22 kV nett. De ber søker ta kontakt med Nordlandsnett for kapasitetsavklaring, siden det mest hensiktsmessige er påkobling mot Nordlandsnetts anlegg i Fagerli. Nordlandsnett viser videre til at innmating på nettet er avhengig av nye Salten Trafo. Planlagt ferdigstilling er 2016, forutsatt en rettskraftig konsesjon i løpet av 2014. Selve Salten Trafo har per i dag en rettskraftig konsesjon, men anleggsveien inn til stasjonen er ikke ferdigbehandlet.

NVE har ikke gjort en grundig vurdering av kapasiteten i nettet, og tiltakshaver er selv ansvarlig for at avtale om nettilknytning er på plass før byggestart. NVE vil ikke behandle detaljplaner før tiltakshaver har dokumentert at det er tilgjengelig kapasitet og at kostnadsfordelingen er avklart. Slik dokumentasjon må foreligge samtidig med innsending av detaljplaner for godkjenning, jmfør konsesjonsvilkårenes post 4.

Forholdet til plan- og bygningsloven

Forskrift om byggesak (byggsaksforskriften) gir saker som er underlagt konsesjonsbehandling etter vannressursloven fritak for byggesaksbehandling etter plan- og bygningsloven. Dette forutsetter at tiltaket ikke er i strid med kommuneplanens arealdel eller gjeldende reguleringsplaner. Forholdet til plan- og bygningsloven må avklares med kommunen før tiltaket kan iverksettes.

Forholdet til forurensningsloven

Det må søkes Fylkesmannen om nødvendig avklaring etter forurensningsloven i anleggs- og driftsfasen. NVE har ikke myndighet til å gi vilkår etter forurensningsloven.

Forholdet til EUs vanndirektiv i sektormyndighetens konsesjonsbehandling

NVE har ved vurderingen av om konsesjon skal gis etter vannressursloven § 8 foretatt en vurdering av kravene i vannforskriften (FOR 2006-12-15 nr. 1446) § 12 vedrørende ny aktivitet eller nye inngrep. NVE har vurdert alle praktisk gjennomførbare tiltak som vil kunne redusere skadene og ulempene ved tiltaket. NVE har satt vilkår i konsesjonen som anses egnet for å avbøte en negativ utvikling i vannforekomsten, herunder krav om minstevannføring og standardvilkår som gir vassdragsmyndighetene, herunder Miljødirektoratet/Fylkesmannen etter vilkårenes post 5, anledning til å gi pålegg om tiltak som senere kan bedre forholdene i det berørte vassdraget. NVE har vurdert samfunnsnyttene av inngrepet til å være større enn skadene og ulempene ved tiltaket. Videre har NVE vurdert at hensikten med inngrepet i form av fornybar energiproduksjon ikke med rimelighet kan

oppnås med andre midler som miljømessig er vesentlig bedre. Både teknisk gjennomførbarhet og kostnader er vurdert.

Merknader til konsesjonsvilkårene etter vannressursloven

Post 1: Vannslipp

Følgende data for vannføring og slukeevne er hentet fra konsesjonssøknaden og lagt til grunn for NVEs konsesjon og fastsettelse av minstevannføring:

Middelvannføring	l/s	380
Alminnelig lavvannføring	l/s	20
5-persentil sommer	l/s	80
5-persentil vinter	l/s	20
Maksimal slukeevne	m ³ /s	0,8
Maksimal slukeevne i % av middelvannføring	%	210
Minste driftsvannføring	l/s	60

Søker har foreslått en minstevannføring på 80 l/s i perioden 1.5-30.9 og 20 l/s resten av året. I følge søkers beregninger vil kraftverket produsere 3,9 GWh i et middels år.

Fauske kommune er positive til en utbygging av Valffarjohka kraftverk. I kommunens saksutredning blir flere momenter angående størrelse på vannføring i elva trukket fram. Tiltaksområdet ligger i et populært turområde, hvor fraføring av vann fra elv og fosser i Valffarjohka og Balmielva kan virke negativt på friluftinteressene. I tillegg påpekes det at redusert vannføring vil redusere dybde og størrelse på den aktuelle gytekulpen i Balmielva og vil øke faren for innfrysning vinterstid. Dette kan redusere rekrutteringen av ørret til Langvatnet. I rådmannens innstilling er ikke slipp av minstevannføring kommentert. FNF Nordland kommenterer at det er viktig å slippe nok minstevannføring for fossekallen. Fylkesmannen i Nordland mener de viktigste biologiske verdiene langs Valffarjohka vil kunne opprettholdes selv etter en eventuell redusert vannføring.

Turistforeningen mener det er viktig med en så høy minstevannføring som mulig for å ivareta friluftinteressene. C.A. Hultmann har beskrevet natur- og opplevelsesverdiene i og langs Valffarjohka i en artikkel i Saltenposten 13.2.2014. Han mener Valffarjohkas vannstreng er viktigere for turopplevelsene enn det framgår i en del av innkomne høringsuttalelser. Flere andre høringsparter har gitt generelle uttalelser om sakene i Fauskepakka. Hovedbudskapet er at elver og fosser er viktige landskapselementer de ønsker å ta vare på.

NVE registrerer at det er et stort engasjement rundt småkraftsøknadene generelt i Sulitjelmaområdet i Fauske kommune. NVE er enig i at minstevannslipp kan fastsettes av hensyn til naturopplevelser, fossekall og stedeføring ørretstamme, men ellers er de øvrige biologiske verdiene ved elva lite avhengig av vannføringen. NVE legger til grunn at det er viktig med tilstrekkelig vannslipp for å avbøte både biologiske verdier og brukerinteresser i området, men at størrelsen på minstevannføringen må stå i forhold til ulempene en endring i vannføringen vil få både for allmenne og private interesser. NVE mener vannføringen kan bli kritisk vinterstid for den lokale ørreten. Samtidig er prosjektet lite, så reduksjon i produksjonen er uaktuelt. NVE mener det er mulig å justere sommervannføringen noe ned og vintervannføringen noe opp innenfor den omsøkte produksjonen.

Ut fra dette fastsetter NVE en minstevannføring på **45 l/s** hele året. Samlet produksjon blir da om lag 3,9 GWh i et middels år.

Det skal etableres en måleanordning for registrering av minstevannføring. Den tekniske løsningen for dokumentasjon av slipp av minstevannføringen skal godkjennes gjennom detaljplanen. Data skal fremlegges NVE på forespørsel og oppbevares så lenge anlegget er i drift.

Dersom tilsiget er mindre enn minstevannføringskravet, skal hele tilsiget slippes forbi.

Ved alle steder med pålegg om minstevannføring skal det settes opp skilt med opplysninger om vannslippbestemmelser som er lett synlig for allmennheten. NVE skal godkjenne merking og skiltenes utforming og plassering.

NVE presiserer at start-/stoppkjøring av kraftverket ikke skal forekomme. Kraftverket skal kjøres jevnt. Inntaksbassenget skal ikke benyttes til å oppnå økt driftstid, og det skal kun være små vannstandsvariasjoner knyttet til opp- og nedkjøring av kraftverket. Dette er primært av hensyn til naturens mangfold og mulig erosjonsfare.

Post 4: Godkjenning av planer, landskapsmessige forhold, tilsyn m.v.

Detaljerte planer skal forelegges NVEs regionkontor i Narvik og godkjennes av NVE før arbeidet settes i gang.

Før utarbeidelse av tekniske planer for dam og vannvei kan igangsettes, må søknad om konsekvensklasse for gitt alternativ være sendt NVE og vedtak fattet. Konsekvensklassen er bestemmende for sikkerhetskravene som stilles til planlegging, bygging og drift og må derfor være avklart før arbeidet med tekniske planer starter.

NVEs miljøtilsyn vil ikke ta planer for landskap og miljø til behandling før anlegget har fått vedtak om konsekvensklasse.

NVE vil ikke godkjenne planene før det er dokumentert at det er tilgjengelig kapasitet i nettet og at kostnadsfordelingen er avklart, jmfør våre merknader under avsnittet "Forholdet til energiloven".

Vi viser også til merknadene i vilkårenes post 6 nedenfor, om kulturminner.

Nedenstående tabell søker å oppsummere føringer og krav som ligger til grunn for konsesjonen. Det kan likevel forekomme at det er gitt føringer andre steder i dokumentet som ikke har kommet med i tabellen. NVE presiserer at alle føringer og krav som er nevnt i dokumentet gjelder.

NVE har gitt konsesjon på følgende forutsetninger:

Inntak	Inntaket legges på kote 370 som beskrevet i søknaden. Teknisk løsning for dokumentasjon av slipp av minstevannføring skal godkjennes av NVE.
Vannvei	Vannvei må legges utenom automatisk fredet samisk kulturminne (beingjemme), eller dispensasjon er gitt fra Sametinget. Hele rørgaten skal graves ned.
Kraftstasjon	Bygges som omsøkt på kote 135.

Største slukeevne	Søknaden oppgir 800 l/s
Minste driftsvannføring	Søknaden oppgir 60 l/s
Installert effekt	Søknaden oppgir 1,5 MW
Antall turbiner/turbintype	Søknaden oppgir en horisontal Peltonturbin
Vei	Inntaket bygges veiløst. Anleggsvei opp til tunnelpåhugget skal tilbakeføres til kjøresterkt terreng. Dette av hensyn til reindriften i området.
Avbøtende tiltak	Anleggsperioden skal skje i nært samarbeid med Balvatn reinbeitedistrikt.

Det er angitt i tabellen hvorvidt det kan gjøres justeringer i forbindelse med detaljplanleggingen. Dersom det ikke er oppgitt spesielle føringer kan mindre endringer godkjennes av NVE som del av detaljplangodkjenningen. Anlegg som ikke er bygget i samsvar med konsesjon og/eller planer godkjent av NVE, herunder også planlagt installert effekt og slukeevne, vil ikke være berettiget til å motta el-sertifikater. Dersom det er endringer skal dette gå tydelig frem ved oversendelse av detaljplanene.

Post 5: Naturforvaltning

Vilkår for naturforvaltning tas med i konsesjonen selv om det i dag synes lite aktuelt å pålegge ytterligere avbøtende tiltak. Eventuelle pålegg i medhold av dette vilkåret må være relatert til skader forårsaket av tiltaket og stå i rimelig forhold til tiltakets størrelse og virkninger.

Post 6: Automatisk fredete kulturminner

NVE forutsetter at utbygger tar den nødvendige kontakt med fylkeskommunen og Sametinget for å klarere forholdet til kulturminneloven § 9 før innsending av detaljplan. Vi minner videre om den generelle aktsomhetsplikten med krav om varsling av aktuelle instanser dersom det støtes på kulturminner i byggefasen, jamfør kulturminneloven § 8 (jamfør vilkårenes pkt. 3).

Post 8: Terskler m.v.

Dette vilkåret gir hjemmel til å pålegge konsesjonær å etablere terskler eller gjennomføre andre biotopjusterende tiltak dersom dette skulle vise seg å være nødvendig.

Øvrige forhold

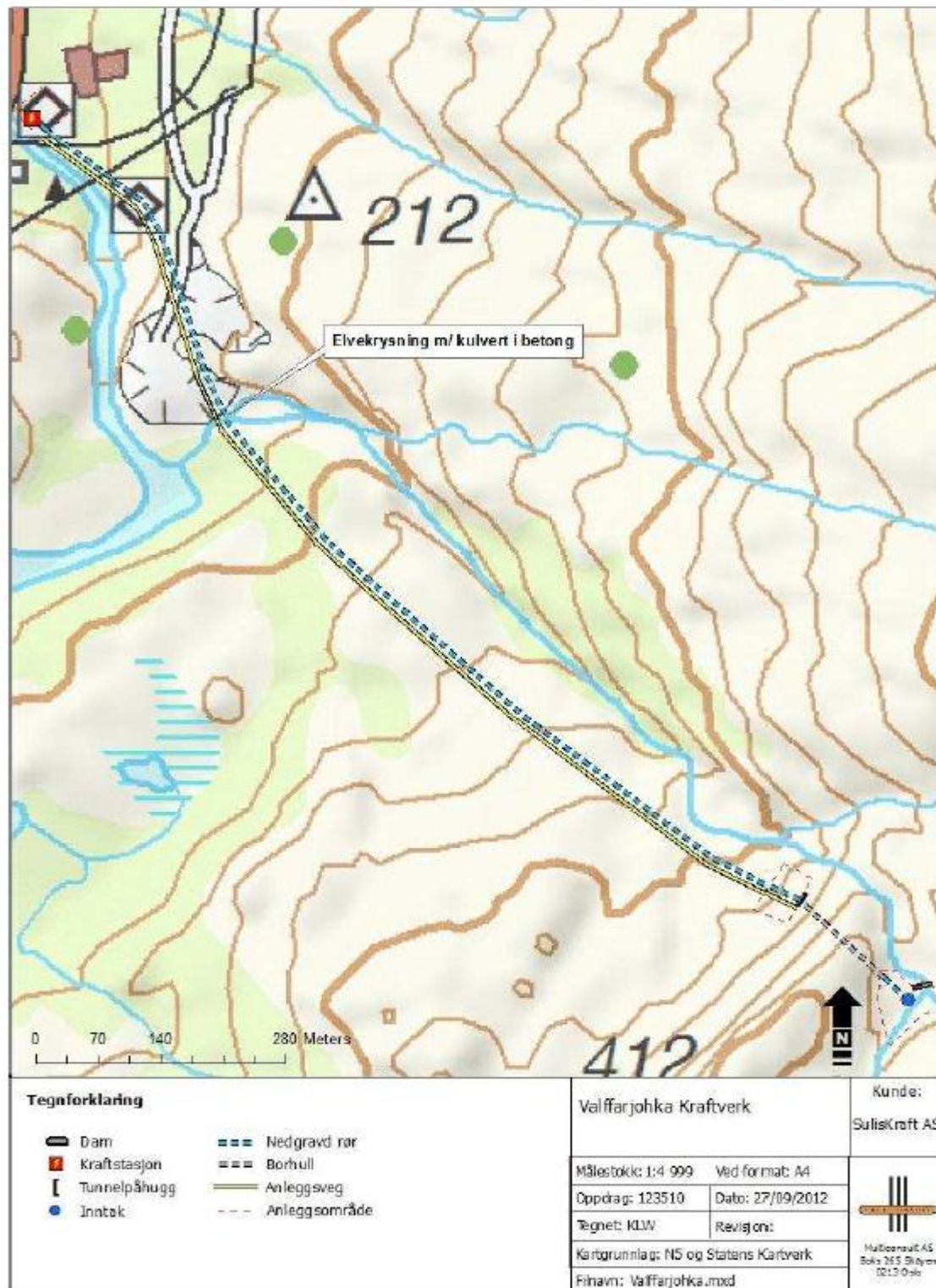
Statens vegvesen region nord påpeker i sin høringsuttalelse at eksisterende kabel ligger langs offentlig vei (fylkesvei 830). Skal det graves i eller ved fylkesvei må det søkes særskilt om dette til Vegvesenet. Eksisterende avkjørsel til massetaket fra fylkesveien har ikke tilfredsstillende sikt i retning Fauske. NVE forutsetter at søker tar kontakt med Statens vegvesen for nærmere avklaring av kabeltrasé og avkjøring til massetaket.

Sulitjelma Arbeiderlag ønsker at om noen av kraftverkene skal bygges ut, bør lokalsamfunnet få betydelige verdier tilbake igjen, som for eksempel nytt samfunnshus, forbedre infrastrukturen, økt mobildekning eller bedre sikkerheten langs veiene. NVE vil påpeke at krav som ikke er direkte

tilknyttet utbyggingen ikke kan søkes kompensert gjennom vannressursloven. Valffarjohka kraftverk behandles etter vannressursloven og vil få vilkår som gjør at utbyggingen skal skje til minst mulig ulempe for allmenne og private interesser.

Laksåga grunneiarlag ønsker et spleiselag fra søkerne for å trygge isen på Øvervatn. NVE mener dette er forhold som ikke kan knyttes direkte til utbyggingen av Valffarjohka kraftverk, og NVE kan derfor ikke pålegge søker å bidra økonomisk til dette.

Kart

Kart over tiltaksområdet til Valfarjohka kraftverk